

VICTOR WEISSKOPF (1908.-2002.)

Victor Weisskopf spada među najpoznatije fizičare 20. stoljeća. Rođen je 1908. u Beču, a godine 1927. dolazi u Göttingen, jedno od ključnih mjesta gdje se radala kvantna fizika. Tamo doktorira kod Maxa Borna. Bio je asistent nekih od najistaknutijih fizičara 20. stoljeća: Schrödingera u Berlinu, Paulija u Zürichu i Bohra u Kopenhagenu. U to su vrijeme osnove kvantne fizike bile već postavljene i Weisskopf kasnije kaže da se tada osjećao kao Aleksandar Makedonski koji je rekao svom ocu kralju Filipu: *«Ti si već pokorio svijet, a što je preostalo za mene?»* No bilo je mnogo ključnih izazova u konkretnim primjenama kvantne fizike. Tih je godina Weisskopf, uz Hansa Bethea, imao vodeću ulogu u ranom razvoju kvantne elektrodinamike, fizike elementarnih čestica i nuklearne teorije, a znatnim prinosima na tim poljima nastavlja i nakon Drugoga svjetskog rata. Mnogim njegovim kolegama bilo je neshvatljivo zašto Weisskopf nije bio nagrađen Nobelovom nagradom. Godine 1937. emigrirao je u SAD, gdje najprije radi u Rochesteru, a nakon rata prelazi na MIT.

Tijekom Drugoga svjetskog rata radio je na razvoju nuklearnog oružja na projektu Manhattan, kao zamjenik ravnatelja Odjela teorijske fizike. Nakon rata igrao je vodeću intelektualnu i organizacijsku ulogu u američkoj i europskoj fizici, na primjer kao ravnatelj CERN-a u Ženevi i kao promotor znanstvene suradnje između Istoka i Zapada.

Bio je inspirativan nastavnik i voditelj mnogih mladih fizičara. Kao nastavnik, težište je stavljao na jednostavne, fizikalno transparentne argumente. Poput nekih drugih velikih znanstvenika koji su sudjelovali u razvoju nuklearnog oružja, nakon rata bio je istaknuti humanist i borac za kontrolu nuklearnog oružja. Smatrajući Nielsa Bohra svojim duhovnim ocem, zastupao je ideju komplementarnosti mišljenja: različiti su putovi suočavanja s iskustvom, koji su često naizgled kontradiktorni, a u suštini su to različiti aspekti iste realnosti. Sukladno tome, upravo su suprotnosti bitni element ljudskog iskustva. Kao izvrstan pijanist, te je spoznajne ideje, vrlo bliske fizici, jasno prepoznavao i u glazbi. Kao pedagog, bio je kritičan prema načinu kako djeca uče prirodne znanosti u školi. Smatrao je da standardna metoda učenja mnogim učenicima omrzne te predmete, jer ne osjete zadovoljstvo spoznaje ili neovisnog načina da

nešto sami dokuče. Bio je protivnik enciklopedijskog učenja mnoštva činjenica. Poznata je njegova uzrečica: *«Neiskusni nastavnici nastoje obraditi mnogo gradiva, a ja nastojim malo gradiva razotkriti.»*

Vladimir Paar

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POSLOVANJU
HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI
ZA GODINU 2002.

